

הבוס הקשוח?

באזור התעשייה בבני ברק, בין מאפיית החלות למחסן ברזל חלוד, שכן מפעל "חוט השני". המפעל ייצר פרוכות מורכבות וטליתות יוקרה, והיה כולו תחת שליטתו של איש אחד: ר' אליהו.

ר' אליהו היה איש נמוך קומה, דחוס אנרגיה, שעניו החדות סרקו את אולם הייצור ללא הרף. העובדים כינו אותו בלחש "דער קליינער" (הנמוךצ'יק). הוא היה הבעלים, המוח, והרוח הקשה של המקום. כל מה שעניין אותו היה תפוקה, דיוק, וזמנים.

לצידו עמד תמיד ר' נפתלי, ה"שותף".

ר' נפתלי היה ההפך הגמור: גבר גבוה, רחב כתפיים, שנע באיטיות ודיבר ברכות. לפני שנים, כשר' אליהו רצה "להכניס דם חדש ורעיונות ניהוליים", הוא הכריז על ר' נפתלי כשותף. העובדים קראו לו "הגבוה" או פשוט "ר' נפתלי הטוב".

בעוד ש"הנמוךצ'יק" היה יושב ב"אקווריום" – משרד הזכוכית שלו שצפה על האולם – וסופר תנועות, ר' נפתלי היה מסתובב בין העמדות, שואל על הילדים, דואג שהתאורה תהיה נוחה, ומוודא שהכיסאות ארגונומיים.

הדינמיקה ביניהם נראתה ברורה לכל: ר' אליהו הוא הבוס הקשוח שחושב רק על כסף, ור' נפתלי הוא הלב הטוב שמאזן אותו.

אבל במציאות, הפגישה הראשונה ביניהם, שנים קודם לכן, נשמעה אחרת.

"נפתלי, " אמר לו ר' אליהו בחדרו, "אני שוכר אותך כמנהל מפעל, אבל כלפי חוץ אתה 'שותף'. למה? כי הם חייבים לכבד את המילה שלך. אבל התפקיד שלך שונה משלי. אני אשב כאן, " הוא הצביע על כיסא המנהל, "ואני אהיה האיש הרע. אני זה שבודק זמנים, שמתקשר אליך למשרד ודורש הסברים על כל דקה של איחור, שמזמן עובדים לשיחות נזיפה על פחת."

הוא רכן קדימה. "ואתה, נפתלי, אתה תהיה האיש הטוב. אתה תהיה באולם. כשאני נוזף במישהו והוא יוצא ממני עם פנים נפולות, אתה תחכה שעה ותגש אליו. תשאל מה קורה. תחטט בעדינות. אולי יש לו בעיות בבית, אולי הילד חולה, אולי הבנק לוחץ. אתה תהיה האוזן הקשבת."

"ואם הם צריכים עזרה?" שאל נפתלי.

"אז אתה בא אליי, " אמר הנמוך צ'יק בנחרצות. "בלילה, כשאף אחד לא רואה. אתה אומר לי מה הבעיה. אני נותן לך את הכסף, או את הפתרון, או את יום החופש. אבל אתה נותן לו את זה. בשמך! כאילו זה ממך, מהטוב לב שלך, ואתה מבקש ממנו להחביא את זה ממני, 'השותף הרע'. אני חייב שהם יעבדו כמו מכונות, נפתלי, אבל אני לא מוכן שהם יהיו מכונות."

וכך זה התנהל שנים.

יצחק היה אמן הרקמה של המפעל. גבר שקט, אב לשבעה, שידיו היו יציבות כסלע. בחודשים האחרונים, הסלע נסדק.

הוא איחר פעמיים בשבוע. התפוקה שלו ירדה. יום אחד, נורית הבקרה האדומה במשרדו של ר' אליהו הבהבה – סימן לעצירה לא מוסברת בליין. ר' אליהו ראה היום את יצחק, יושב שעה ארוכה בווהה במכונה דוממת, ופניו אפורים.

הוא לא צעק. הוא פשוט לחץ על האינטרקום, וקולו הקר נשמע בעמדה של יצחק: "תכנס אלי למשרד, בבקשה!".

יצחק נכנס למשרד הזכוכית, רועד. "יצחק", אמר ר' אליהו, בלי להרים את עיניו מהמסמכים. "אתה עובד אצלי שמונה שנים. בחודש האחרון, התפוקה שלך ירדה מאד!"

"אני... גמגם יצחק. "אני לא מעוניין לשמוע, חתך אותו הנמוך צ'יק. "אני לא משלם על בעיות אישיות. אני משלם על רקמה. אם זה לא משתפר עד סוף השבוע, ר' נפתלי יטפל בניירת שלך."

יצחק יצא מהמשרד כשהוא בקושי נושם.

כעבור שעה, ר' נפתלי "הגבוה" ניגש אליו עם כוס מים. "יצחק, אל תיקח ללב. אתה יודע איך הוא... כל כולו מספרים. אבל מה קורה איתך באמת? אתה נראה שבור."

בחדר ההפסקות, יצחק התפרק. בנו הבכור, נער טוב, הסתבך עם חובות בשוק האפור. "הם מאיימים עליו, נפתלי, לחש, "הם רוצים את הכסף עד סוף החודש. הבנק לא נותן לי הלוואה. אני גמור."

באותו לילה, ר' נפתלי נכנס למשרדו של ר' אליהו. "שוק אפור?" פניו של הנמוך צ'יק קפאו. "זה לא ייגמר בטוב. כמה?" נפתלי נקב בסכום. ר' אליהו שתק דקה ארוכה.

"בסדר", אמר לבסוף. "יש את גמ"ח 'חסדי אבות'. הם קשוחים, אבל ישרים. הם לא יתנו ליצחק הלוואה כזאת. גם לא לך. אבל אני אדבר עם מנהל הגמ"ח, הרב פלדמן. אני הערב לחוב שלו." "ערב? אליהו, זה סיכון..." "אל תתווכח איתי

על הסיכונים שלי!," חתך אותו ר' אליהו. "הגמ"ח יוציא את ההלוואה על שמך, נפתלי. אתה ה'שותף' שלוקח הלוואה אישית. יצחק יחזיר לך כל חודש, ואתה תפקיד את זה ישר לגמ"ח. הוא לא צריך לדעת שאני בתמונה. לעולם. העיקר שהידיים שלו יפסיקו לרעוד."

למחרת, ר' נפתלי לקח את יצחק הצדה. "יצחק, שמע. הצלחתי לסדר. לקחתי הלוואה גדולה על שמי מגמ"ח 'חסדי אבות'. החוב שלך סגור. אתה תחזיר לי כל חודש קצת, ואני אסתדר מולם. אבל בבקשה, אל תספר מילה לר' אליהו. הוא יהרוג אותי אם יידע שהכנסתי כסף אישי לענייני עובדים."

יצחק כמעט התעלף מהקלה. "ר' נפתלי, אין לי מילים. הצלת את הבן שלי. הצלת אותי."

השנים חלפו. המפעל שגשג. יצחק החזיר כל חודש, כמו שעון, את חלקו לר' נפתלי. ר' אליהו המשיך להיות "הנמוך צ'יק" הקשוח, ור' נפתלי המשיך להיות "הגבוה" הטוב.

אחרי כמה שנים, יצחק עוד היה רחוק מסיום התשלומים. הוא הרגיש גאווה גדולה. הוא חסך קצת כסף, ורצה לסיים את החוב במכה אחת. הוא ידע שר' נפתלי לא נמצא במפעל באותו יום, והחליט להפתיע אותו. הוא ייגש בעצמו לגמ"ח "חסדי אבות" ויסגור את היתרה ישירות, כהכרת תודה.

הוא הגיע למשרד הגמ"ח ומצא שם את הרב פלדמן הזקן. "אני יצחק," אמר בהתרגשות, "מהמפעל 'חוט השני'. באתי לסגור את היתרה על ההלוואה שר' נפתלי לקח עבורי."

הרב פלדמן הזקן הרכיב את משקפיו וחייטט בפנקסים. "אה, 'חוט השני'. כן, כן. ההלוואה של נפתלי... בוא נראה... " הוא מלמל. "מוזר. נפתלי הפסיק לשלם כבר לפני שנה."

"מה?" ליבו של יצחק צנח. "אבל אני שילמתי לו! כל חודש!"

"רגע, רגע," אמר הרב פלדמן, "אל תדאג, הכל בסדר. ההלוואה כמעט סגורה. פשוט מישהו אחר משלם אותה." "מי?" "הערב. ר' אליהו." "ר' אליהו?" "כן, הנמוך צ'יק. איש קשוח," חייך הרב פלדמן. "לפני שנה הוא בא לכאן. אמר שהוא עושה 'סדר בניירת' ושהוא 'לא אוהב קצוות פתוחים'. הוא שילם שלושת רבעי מהחוב במכה אחת, ואמר לי להמשיך לקחת את התשלומים הקטנים של נפתלי כרגיל עד הסוף. לא הבנתי את החשבונאות הזאת, אבל הוא התעקש. נשארה רק יתרה קטנה לשלם. אתה רוצה לסגור אותה?"

יצחק היה המום. הוא שילם, ויצא מהגמ"ח כסהרורי.

למחרת בבוקר, הוא לא ניגש למכונה שלו. הוא ניגש ישר ל"אקווריום". הוא דפק על הדלת. ר' אליהו הרים את ראשו, מופתע. "יצחק? מה קרה? המכונה התקלקלה?"

"לא," אמר יצחק, נכנס וסגר את הדלת. קולו רעד. "הייתי אתמול בגמ"ח."

ר' אליהו קפא. פניו הפכו אבן.

"הוא אמר לי," המשיך יצחק, "שר' נפתלי הפסיק לשלם. ו... שאתה שילמת. כמעט הכל."

ר' אליהו בהה בו בשקט. באותו רגע, ר' נפתלי ראה את שניהם במשרד, ראה את המתח, ומיהר להיכנס. "אליהו? יצחק? הכל בסדר?"

הנמוץ צ'יק הרים את ידו לאט, וסימן לנפתלי לשתוק. הוא לא הוריד את מבטו מיצחק. לבסוף, הוא דיבר בקול שקט וחד.

"הרב פלדמן מדבר יותר מדי," אמר. "הוא טעה. הוא זקן. הוא בלב את החשבונות." "אבל..." גמגם יצחק. "אין אבל!" קולו של ר' אליהו התחזק מעט, חזר להיות קול הבוס. "ההלוואה הייתה של ר' נפתלי. ר' נפתלי הוא איש חסד. אני איש עסקים. הבנת, יצחק?"

יצחק הביט בנמוץ צ'יק, ואז בגבוה, והבין הכל. הוא הנהן. "הבנתי, ר' אליהו."

"טוב," אמר ר' אליהו. "אז אתה ואני שומרים על הסוד הזה. וגם אתה, נפתלי. כי אם המערכת הזאת מתפרקת, המפעל מתפרק. ואם המפעל מתפרק, כולנו הולכים הביתה. הדינמיקה הזאת חיונית לעסק."

הוא נשען לאחור בכיסאו. "ועכשיו, יצחק," הוא חזר לטון הרגיל שלו, "אתה עומד פה כבר חצי שעה. זה אומר שהמכונה שלך לא עובדת. בזבזת לי מספיק כסף. תחזור לעבודה....."

יצחק הסתובב לצאת. "אה, ויצחק," קרא אחריו ר' אליהו. יצחק עצר. "אם אני שומע שאתה מאחר שוב," אמר הנמוץ צ'יק, "אני קורא לך לכאן לשיחה. והיא לא תהיה נעימה....."

יצחק הנהן. כשיצא מאור הזכוכית חזרה אל שאון המכונות, בפעם הראשונה מזה שנים, הוא חייך. הוא ניגש למכונה שלו, והרקמה שיצאה תחת ידיו באותו יום, הייתה היפה ביותר שיצר אי פעם.